

Vergaderjaar 1994–1995

23 900 VIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1995

Nr. 8

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Zoetermeer, 10 oktober 1994

Inleiding

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen is van verscheidene kanten een keur van argumenten aangedragen voor een actief cultuurbeleid van de overheid. Vergelijkbare overwegingen lagen ten grondslag aan de politiek van voorgaande kabinetten om het cultuurbudget «relatief te ontzien».

De gedachte hierachter is dat een goede, evenwichtige culturele infrastructuur bijdraagt aan een open, hechte en flexibele samenleving. Langs die weg oefent cultuurbeleid een belangrijke stabiliserende werking uit en levert het een substantiële bijdrage aan het sociale en economische klimaat.

Het is tegen deze achtergrond dat bij de debatten over de regeringsverklaring en Algemene Politieke Beschouwingen de problematiek van de **voorgenomen ombuigingen op het cultuurterrein** uitgebreid aan de orde is gekomen. Hierbij is aangegeven dat het Kabinet als inzet heeft de ombuigingen op het cultuurterrein ongedaan te maken. Namens het Kabinet heeft de Minister-President toegezegd dat er voor de Algemene Financiële Beschouwingen een brief aan de Tweede Kamer wordt gezonden. Hierin moet worden ingegaan op de bovengenoemde problematiek, waarbij de suggesties van de heer Bolkestein worden betrokken. Met de voorliggende brief wordt aan deze toezegging voldaan.

De ombuigingsproblematiek

De ombuigingsproblematiek van cultuur bedraagt 22,3 miljoen in 1995 en loopt op tot 87,8 miljoen in 1998. Voor een onderbouwing van deze bedragen mag ik u verwijzen naar bijlage 1.

Van deze ombuigingsproblematiek heeft een bedrag van 17 miljoen in 1996 en vanaf 1998 structureel 50,7 miljoen rechtstreeks verband met het regeerakkoord. Een bedrag van 22,3 miljoen in 1995 oplopend naar 37,1

miljoen in 1998 heeft betrekking op besluiten van het vorige Kabinet, die voor een deel in een eerder stadium aan de Kamer zijn gemeld.

Voor de ombuigingsbedragen zijn een aantal mogelijkheden verkend, waarbij uiteraard ook de suggesties zijn gezien die door de Tweede Kamer zijn aangegeven. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de door de heer Bolkestein geuite oplossingsrichtingen ten aanzien van de STER-inkomsten, de rente op de omroepreserve, een deel van de loterij-opbrengsten en de toepassing van het verlaagde BTW-tarief.

De omroepmiddelen en de rente op de omroepreserve

De aanwending van omroepmiddelen (STER-inkomsten en omroepbijdrage) wordt geregeld in de artikelen 28 en 110 van de Mediawet. Ook de omroepreserves behoren in juridische zin tot de omroepmiddelen. Bij de wijziging van de Mediawet in 1988 is in deze artikelen uitputtend opgesomd waaraan de omroepmiddelen mogen worden besteed. Kort gezegd, alleen aan omroepdoeleinden en persaangelegenheden. Deze stringente regeling is door de Kamer in de Mediawet gebracht als reactie op de zogenaamde «greep van Brinkman» in de omroepreserves eind 1987.

Bestemming van omroepmiddelen voor andere doeleinden zou een wetswijziging vereisen. Gezien het specifieke karakter van de retributie van de omroepbijdrage en het genereren van reclame-inkomsten acht ik de stringente koppeling van inkomsten en uitgaven noodzakelijk. Het ligt derhalve niet voor de hand dat de regering op dit punt thans een wijziging van de wet zou voorstellen.

Van de rente op de omroepreserve kan in juridische zin betoogd worden dat deze niet tot de omroepmiddelen, maar tot de algemene middelen behoort. Op die notie is, in overleg met de Kamer, het beleid gebaseerd dat deze geldmiddelen kunnen worden aangewend voor mediale doeleinden. Daartoe wordt jaarlijks een bestedingsplan voor deze post bij de begrotingsbehandeling aan de Tweede Kamer voorgelegd. Ten overvloede wordt vermeld dat het hier gaat om incidentele inkomsten, waarvan de hoogte wordt beïnvloed door de rentestand, het mee- of tegenvallen van de reclame-inkomsten en opbrengsten omroepbijdrage en de positie van de publieke omroep op de reclamemarkt. Zo moet er nu al rekening mee worden gehouden dat, wanneer eind 1995 zich een nieuwe commerciële concurrent aanmeldt, de daarmee mogelijke verliezen van de publieke omroep zullen moeten worden gecompenseerd uit het fonds dat daarvoor bestemd is, te weten de algemene omroepreserve.

Niettegenstaande deze mogelijke ontwikkelingen zou ik er geen bezwaar tegen hebben de rente op de omroepreserve voortaan definitief te bestemmen voor mediale en culturele doeleinden. Voor het jaar 1995 wordt een rente-opbrengst geschat tussen de 17 en 22 miljoen. Daartegenover staan doorlopende verplichtingen die inhouden dat er in 1995 een incidenteel bedrag van, naar het zich thans laat aanzien, maximaal 5 miljoen voor mediale en culturele doeleinden beschikbaar is, dat vrij kan worden aangewend.

De meeropbrengsten NOB

In het geval dat de verkoop van de NOB meer zou opbrengen dan de thans geraamde 155 miljoen, zullen deze meeropbrengsten in een nog op te richten «Fonds voor de Cultuur» worden gestort. De beleggingsopbrengsten van dit fonds zullen ten goede komen aan de cultuurbegroting.

De loterij-opbrengsten

De suggestie om een deel van de loterij-opbrengsten ten gunste van de cultuursector te kunnen laten komen, wordt door het Kabinet nog nader onderzocht.

De verlaging van het BTW-tarief op culturele prestaties

Het Kabinet onderzoekt de mogelijkheid om, indien het BTW-tarief op culturele prestaties zou worden verlaagd, de opbrengst van een eventuele BTW-verlaging ten goede te laten komen aan dat onderdeel van de cultuursector waarop de bezuinigingstaakstelling rust. Naast een voordeel voor de gesubsidieerde cultuur, zou zo'n verlaagd BTW-tarief ook een stimulans zijn voor de niet-gesubsidieerde cultuur.

Conclusies

In de komende maanden zal worden uitgezocht of met deze suggesties de ombuigingen op de cultuursector ongedaan kunnen worden gemaakt.

Indien het niet mogelijk zal blijken om in elk afzonderlijk jaar een sluitende oplossing te presenteren, kan dit probleem worden opgelost via het beginsel van de zogenaamde intertemporele compensatie.

Daarnaast is het Kabinet bereid om voor het cultuurterrein middelen te oormerken uit cluster IV van de beleidsintensiveringen van het Regeerakkoord. Het betreft een bedrag van 15 miljoen in 1995, 30 miljoen in 1996, 45 miljoen in 1997 oplopend tot 60 miljoen in 1998 en verder. In principe is het bedrag uiteraard voor reële intensiveringen bestemd, zij het dat het niet uitgesloten wordt geacht dat in het uiterste geval de intensiveringsmiddelen voor een deel met de ombuigingsbedragen zullen worden gesaldeerd, als de alternatieve ombuigingen onvoldoende soelaas bieden.

Voor de begrotingsbehandeling zal u een brief worden aangeboden met een nader inzicht in de cultuurbegroting 1995.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
A. Nuis

Ombuigingen Cultuur (bedragen in miljoenen gulden)

Periode	Omschrijving	1995	1996	1997	1998	1999
Vorbereiding '94	Kunsten		4,1	8,2	12,3	12,3
	Cultuurheer		0,9	1,8	2,7	2,7
Vorbereiding '95	PEO Cultuur	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
	Fondsen Cultuur	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6
	Prijsbijstelling	5,9	5,8	5,9	5,9	5,9
	Efficiencykorting (IBA)	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9
Regeerakkoord '95	Externe dienstverlening		0,2	0,2	0,2	0,2
	Aankoopbeleid		0,1	0,1	0,1	0,1
	32-uursbanen		3,2	4,5	6,0	6,0
	Subsidies Cultuur		13,5	20,3	27,0	27,0
	Kostendekkende tarieven			8,3	17,3	17,3
Totaal		22,3	44,2	65,6	87,8	87,8